

Beste buruauste bat

Euskeraz aspaldi idatzitako itzak eta itz-taldeak, geienak beintzat, ulergaitzak iritxi zaizkigu, berak jaso zituztenak erdaldunak ziralako edo euskeraz gutxi zekitelako, berak garbitzeak buruko min aundiak eman dizkigute.

Orain gutxi dala, EGAN maitagarri ontan agertu danez, Rabelais'ek bere *Pantagruel*-ean bildu zituenak ez dira izan beintzat oso errezak garbitzen, gure adiskide maite eta euskaltzale bizkor Labaien'ek bere aldetik argi asko eman ba dio ere.

Bañan gaur, oraindaño garbi ipiñi ez dan olerki baten berri itz egin nai nuke.

1870'garren urtean Madrid'en Errege-Jauregiko Liburutegian idatzi zar batean bosteun eresi zar agertu ziran, eta oen artean iruk euskal-itz batzuek zekarzkiten, eta beste batek bere itz guziak euskeraz.

Francisco Asenjo Barbieri, ereslari ondo ezagunak, 1891'an eresi guziak argitaratu zituenean euskaltzale batzuei galdetu zieten olerki orren itzak zer esan nai zuten. Bañan iñork gauza garbirik ez zion erantzun eta guzia illunpetan gelditu zan.

Lan onen berri, bai eresi edo musikaz iru abotsetara, eta baita ere euskal-itzaz beste toki batean luzeago itz egiten degu. Bañan gaur, emen, euskal itz oek garbitzeko zerbait ipiñi nai degu.

Lenengoz esango degu 1465-1500 bitartekoa izan bear duela. Bertan agertzen dana Iruña edo erri onen inguruko ostatu batean gertatzen da. Etxe ortan langille gazte batzuek bizi dira eta oean arkitzen dira etxeoandreak esaten diotenean bereala jantzi eta jekitzeko txantxigorra jateko. "Txantxigorra", gaurko egunean ere asko jaten dan janari ezaguna da.

Ostatuko etxeoandreak Maria Roche bere izena izan bear du. Roche abizena dirudienez Francekoa da eta aldi artan Naparroan zabaldua arkitzen zan. 1676-1685 bitartean Pedro de Roche Iruñako Gotzai edo Obispoa izan zan.

Or aitatzen dan Artajona'ko erria Naparroan da, eta bere ardoak, orain ere, ongi ezagunak dira. Ardo oek oso indartsuak izan bear dute, bero-beroak eta estegorria edo eztarria erretzekoak.

“Kamorra” edo “kamarra” euskal-itza ez da, noski, bañan euskera mordolloan askotan entzun izan oi da. Bere ordeztugu istillu, iskanbilla eta ardalla.

Ona emen orain olerkia agertzen dan bezela eta bere ondoan guk, gure iritiz, garbitu degun bezela.

ONELA AGERTU ZAN

Jançu Janto dego de garcigorreta
Jançu Janto dego de garcigorra
Arre chacorra cei degueçu
gavian dani levari
Maria roche cerca mora
en cantar vicerraco
e: naqui en Artajona
por do gurgurengoa
por do pasa ochoa
candia jaroa
por do veroa
vero vero veroa
estangurria rrico va.

GURE IRITZIZ

Jantzi! Jango dezute gantxigorra-ta!
Jantzi! Jango dezute gantxigorra!
Arre, txakurra! Ze in diguzu
gabian dabillenari?
Maria Roche zer kamorra!
un cántaro pitxarreko!
ez nekien Artajona'ko
ardo gurgurengoa
ardo matsa gozoa
andia txarroa
ardo beroa
bero bero-beroa
estegorria erretzekoa!

Norbaitek bere iritzia biali nai ba digu, pozik artuko diogu.

LOPEZ-MENDIZABAL'DAR IXAKA'K.

